

NY LÄRARE

LATHUND FÖR NYA LÄRARE

Lägger du sista handen vid dina lärarstudier? Eller har du nyss börjat din bana som pedagog? I handboken "Ny lärare" ger vi tips och råd för dig som söker jobb eller gör dig hemmastadd på din nya arbetsplats. Här hittar du information om FSL-medlemskap, lärarlöner, anställningsförhållanden och arbetslöshetsskydd.

Som medlem i FSL kan du alltid vända dig till din förtroendeman för noggrannare information om arbete och anställning. På www.fsl.fi hittar du också färsk information om medlemskap, arbete och anställningsvillkor.

Finlands Svenska Lärarförbund FSL

Broschyren har sammanställts av FSL:s informatör Martina Landén-Westerholm. Bilder: Kjell Svenskberg och Tom Ahlfors. Reviderad 2010.

Innehåll

Bara för lärare	3
Hitta ditt lärarjobb	6
Kom igång på jobbet	12
Tid och pengar	14

BARA FÖR LÄRARE

Är du nyutbildad lärare eller har du tagit ett mellanår för att pröva på läraryrket? Oberoende av om du är anställd tillsvidare eller för ett läsår, lönar det sig att bli medlem i lärarföreningen genast då du börjar jobba.

En av 5 000

Som medlem i FSL hör du till samma organisation som över 5 000 svenskspråkiga kolleger. Det här betyder att det

är lättare för dig dels att hävda dina rättigheter som lärare och dels att vara med om att ta många viktiga beslut på arbetsplatsen. Dessutom får du tillgång till olika förmåner och nätverk som gör att du kan känna dig tryggare både på ditt jobb och på din fritid.

Ansök så här

För att bli medlem i lärarfacket skickar du en **skriftlig ansökan** till din förening. Ansökningsblanketten får du av ditt skolombud. Samtidigt som du fyller i blanketten undertecknar du också en **fullmakt** som ger din arbetsgivare rätt att innehålla medlemsavgiften direkt från lönen. På det här sättet behöver du själv inte hålla ordning på betalningen av medlemsavgifterna. Eftersom medlemsavgifterna dessutom är **avdragsgilla i beskattningen**, ska du varje år kontrollera att summan för medlemsavgifterna är korrekt i ditt skatteförslag. FSL:s fullmäktige slår årligen fast medlemsavgiftens storlek. De senaste åren har medlemsavgiften varit 1,1 procent av din bruttolön.

Samla veckor genast

Arbetslöshetsskyddet är en viktig medlemsförmån. För att du ska få den här tryggheten så fort som möjligt ska du skicka din medlemsblankett till lärarföreningen genast då du inleder anställningen. I kapitlet **Lärares tid och pengar** kan du läsa mera om arbetslöshetsskyddet.

Vem bestämmer om du får vara med?

Läraryrkeföreningens styrelse antar nya medlemmar och avgör om du uppfyller de kriterier som man har slagit fast för medlemskapet. Det här betyder att du blir tvungen att vänta högst en månad på styrelsens beslut. Trots dröjsmålet är ditt medlemskap och dina rättigheter i kraft från dagen då du undertecknade blanketten. Är du osäker på om du kan bli medlem i läraryrkeföreningen? Vänd dig till föreningens sekreterare eller ordförande för en koll.

Förmåner och rabatter

Strax efter att ditt medlemskap har trätt i kraft skickar vi ditt FSL-medlemskort till dig. Det här medlemskortet berättigar till förmåner och rabatter på allt från resor och försäkringar till böcker och museibesök. Samtidigt fungerar det också som ett reseförsäkringskort. Läs om medlemsförmånerna på www.fsl.fi.

Har du bytt arbetsgivare?

Eftersom du alltid ska höra till den läraryrkeförening som fungerar på orten där du jobbar, är det viktigt att du byter förening då du får anställning i en ny stad. Om du bara har bytt arbetsgivare, men fortfarande jobbar inom föreningens verksamhetsområde, kan du stanna kvar i din gamla förening. Du ska däremot komma ihåg att ge

en ny fullmakt till lönekontoret. Utan en giltig fullmakt kan arbetsgivaren inte innehålla medlemsavgifter och då upphör ditt medlemskap. I båda fallen kan du vända dig till ditt skolombud för att få de blanketter som behövs.

FSLF för studerande

Studerar du med siktet inställt på läraryrket? Då kan du bli medlem i *Finlands svenska lärarstuderandes förening FSLF*. FSLF fungerar huvudsakligen i Vasa och arrangerar där verksamhet för medlemmarna. Som studerandemedlem får du bland annat tidningen *Läraren*, en reseförsäkring och de flesta andra medlemsförmåner. Det är viktigt att du kommer ihåg att säga upp ditt medlemskap i FSLF och istället ansluta dig till den lokala läraryrkeföreningen genast när du börjar på ditt första jobb. Det här är avgörande bland annat med tanke på ditt arbetslöshetskydd.

Visste du att du kan bli medlem i A-kassan redan då du studerar? Det lönar sig att bli studerandemedlem i A-kassan, eftersom du redan vid lärarjobb under studietiden kan samla anställningsmånader. På det här sättet kan du snabbare få tillgång till A-kassa efter att du tagit din examen. Läs mera på www.fsl.fi - Ny lärare.

SÅ HÄR FUNGERAR FSL

I lärarföreningarna finns lärarna

Som lärare är du medlem i en av FSL:s 29 lokala lärarföreningar. Medan FSL bevakar lärarnas intressen på det nationella planet, sköter lärarföreningarna, främst styrelsen och förtroendemännen, den lokala verksamheten. Lärarföreningarna fungerar antingen kommunvis eller regionalt.

Förtroendemannen hjälper

Facket förtroendemän är specialister på anställningsfrågor. Till deras uppgifter hör att övervaka att alla avtal följs och att delta i förhandlingar som förs mellan arbetsgivare och arbetstagare på lokalnivå. Vänd dig till din förtroendeman om du stöter på problem i ditt anställningsförhållande eller har frågor om lön och avtal. Förtroendemannens kontaktuppgifter hittar du på www.fsl.fi.

Lärarföreningen

Lärarföreningens styrelse sköter fackets lokala aktiviteter. På lärarföreningens program finns ofta allt mellan rekreation och utbildning. Verksamheten varierar mellan de olika föreningarna, eftersom det är medlemmarna i varje förening som bestämmer om utbudet.

Skolombud

I alla skolor finns minst en lärare som fungerar som lärarföreningens ombud på skolan. Skolombudet hjälper dig att hålla kontakt med facket och ger dig också möjlighet att sköta enklare fackliga ärenden på arbetsplatsen. Till skolombudet kan du vända dig om du ska bli medlem, göra en adressändring eller har bytt arbetsplats.

Kom med och bestäm

I både lärarförbundet och lärarföreningarna är det medlemmarna som bestämmer vilka frågor vi ska jobba för och vad din medlemsavgift används till. Det allra lättaste sättet att vara med och bestämma i lärarfacket är att delta i lärarföreningens medlemsmöten. Möten ordnas i allmänhet två gånger om året och då har alla medlemmar rätt att delta. Du kan föra fram förslag, beröm eller kritik till föreningens styrelse. Skulle du gärna vara med och bestämma oftare? I så fall kan du vända dig till lärarföreningens ordförande eller en styrelsemedlem och berätta att du är intresserad av ett uppdrag i föreningen.

HITTA DITT LÄRARJOB

Finns alla jobb i lokaltidningen?

De flesta lärartjänster besätts genom öppet ansökningsförfarande. Det här innebär att tjänsterna ledigförklaras och annonseras i antingen lokala eller landsomfattande dagstidningar och på webbplatser. Många arbetsgivare publicerar också sina tjänsteannonser i tidningen Läraren. Du hittar dessutom information om lediga lärartjänster i din region på den lokala arbetsförmedlingen.

mol.fi

Om du är intresserad av lärartjänster i hela landet, lönar det sig att besöka olika nätportaler och rekryteringsfirmors webbplatser. På arbetsministeriets webbplats www.mol.fi publicerar samtliga arbetsförmedlingar sina platsannonser. Här hittar du så gott som alla lediga arbetsplatser inom den offentliga sektorn, även de flesta lediga lärartjänster.

Öppet ansökningsförfarande

Medan lärartjänster oftast ledigförklaras så som vi beskrivit ovan, väljer många utbildningsanordnare att besätta lärarvikariat och tidsbundna lärartjänster utan att tillämpa ett öppet ansökningsförfarande. I kommunens förvaltningsstadga kan det finnas närmare direktiv för när arbetsgivaren kan anställa en person utan att tjänsten först har ledigförklarats och utannonserats. Om du är intresserad av också kortare vikariat, lönar det sig att kontakta utbildningsbyrån på orten. Du kan också kontakta skolornas rektorer.

Kontakta arbetsgivaren

Då du har hittat de lärarjobb du vill söka, gör du en skriftlig ansökan. Innan du formulerar din ansökan kan det vara bra att ta reda på litet noggrannare uppgifter om skolan,

det ledigförklarade lärarjobbet och vilka arbetsuppgifter det omfattar. I platsannonsen har man ofta angett en kontaktperson som kan ge närmare information om tjänsten. Genom att ringa kontaktpersonen får du själv en bättre bild av arbetet, samtidigt som arbetsgivaren märker att du är intresserad av lärarjobbet.

Finslipa ditt ansökningsbrev

Ansökningshandlingarna består i allmänhet av ett ansökningsbrev och en meritförteckning (*curriculum vitae* eller CV). Medan meritförteckningen är ett standardiserat dokument, får själva ansökningsbrevet gärna vara personligt, anpassat för just den tjänst du söker och fritt formulerat. I ditt ansökningsbrev marknadsför du dig för arbetsgivaren genom att berätta om dig själv, dina meriter och varför just du är lämplig för jobbet. Ha gärna platsannonsen till hands då du skriver din ansökan, då kan du kontrollera att du har fått med alla de uppgifter som kan vara relevanta för arbetsgivarens agörande.

Några tips för din ansökan

- Ditt ansökningsbrev ska rymmas på en sida. Ha arbetsbeskrivningen och de kvalifikationer som arbetsgivaren har efterlyst i tankarna då du skriver.
- Poängtera vad du kan tillföra skolan. Du behöver inte

upprepa all information som finns i din CV.

- Skriv inte ett massbrev. Skraddarsy ansökningsbrevet för varje tjänst du söker. Minns att du i brevet ska marknadsföra dig själv, det är onödigt att nämna något negativt omdöme om dig själv här.
- Satsa på ansökningshandlingarnas utseende och läsbarhet. Tydliga rubriker och en klar disposition underlättar läsningen.
- Kom ihåg att korrekturläsa ansökningsbrevet.
- Spara ansökningshandlingarna. Om du kallas till intervju flera veckor senare, kan det vara bra att repetera vad du har poängterat i ditt ansökningsbrev och i din CV. Intervjuaren kanske har dina ansökningshandlingar som underlag för intervjun.

I ansökningsbrevet

- ditt namn och dina kontaktuppgifter
- arbetsgivaren/mottagaren
- datering
- vilken tjänst du söker, var du har hittat annonsen
- om du har varit i kontakt med arbetsgivaren
- på vilket sätt du är lämpad för arbetet och hur du skulle vara en resurs för skolan
- dina kvalifikationer (utbildning och examen, specialiseringar, arbetserfarenhet)

- dina framtidsplaner och fritidsintressen i den mån som de är relevanta för arbetet
- meriterande förtroendeuppdrag
- underskrift och namnförtydligande
- förteckning över bilagor

Meritförteckning eller CV

Till ditt personliga ansökningsbrev skall du bifoga din meritförteckning. Meritförteckningen (CV) är ett sammandrag över dina kunskaper och erfarenheter. Avsikten är att din CV skall ge arbetsgivaren möjlighet att få en snabb överblick över din utbildning och dina anställningar.

CV-tips

- Till skillnad från ansökningsbrevet kan du utforma din CV mera allmänt och neutralt, så att du kan använda samma förteckning till de flesta ansökningar.
- Bygg upp din CV antingen i omvänd kronologisk ordning eller så att du inleder med de mest relevanta erfarenheterna och utbildningarna.
- Förklara gärna eventuella luckor i din studietid eller i ditt förvärvsarbete.
- Ha en tydlig rubricering och en klar struktur. Det underlättar läsbarheten och inbjuder till att bekanta sig noggrant med texten.
- Be om hjälp med korrekturläsning, om det behövs.

Ska finnas i din CV

- ditt namn och dina kontaktuppgifter
- födelseid och födelseplats
- civilstånd och barn*
- utbildning, examen, skola, tid
- arbetserfarenhet, arbetsgivare, tid, arbetsuppgifter
- fortbildning och kurser*
- språkkunskaper
- IT/IKT-kunskaper
- utgivna publikationer
- förtroendeuppdrag
- avtjänad värnplikt och militärgrad
- fritidsintressen
- referenser
- underskrift och namnförtydligande

Bilagor vid behov

Bifoga bilagor till din ansökan om arbetsgivaren ber om kopior av betyg och arbetsintyg. Ofta nämns ändå inte betyg eller andra bilagor i annonsen och i det här fallet varierar tillvägagångssätten. De bilagor som arbetsgivare i allmänhet är intresserad av är betygsutskrift eller utdrag ur studieregistreret (ifall du inte har avlagt din examen ännu) samt arbetsintyg eller utnämningssbrev från dina tidigare anställningsförhållanden. Om du redan har eller har haft

en tjänst, kan du också be din nuvarande arbetsgivare om ett matrikelutdrag. Av matrikelutdraget framgår dina tidigare tjänster och tjänsteförhållanden, uppgifter om eventuella uppehåll i din tjänsteutövning samt uppgifter om fullgjord värnplikt.

Utdrag ur straffregistret

Många arbetsgivare ber om läkarintyg och ämbetsbetyg. Arbetsgivaren måste också kräva att personer, som första gången anställs över tre månader för att arbeta med minderåriga, uppvisar ett straffregisterutdrag. Det här gäller uttryckligen endast då du första gången anställs av en arbetsgivare. Anställningsbeslutet är villkorligt tills ett acceptabelt utdrag har uppvisats. Syftet med detta är att skydda minderåriga. Det finns i regel inte orsak att bifoga intygen till ditt ansökningsbrev, utan arbetsgivaren kan eller ska kräva att se dem först efter att du har utsetts.

Referenser

För att bekräfta de uppgifter som du själv har angett i ditt ansökningsbrev, kan det vara bra att bifoga en eller två referenser till ansökan. En referens är en person som har fungerat som till exempel din chef, handledare eller mentor på en tidigare arbetsplats. Om det handlar om ditt första jobb kan du hänvisa till din chef på ett sommarjobb

eller din pro gradu-handledare. Tänk på att din referens ska bestyrka din egen marknadsföring av dig själv och ge positiva omdömen om din person och ditt sätt att jobba. Kom också ihåg att vidtala referensen först.

Om du inte har begärt arbetsintyg på dina tidigare anställningsförhållanden, är dina arbetsgivare skyldiga att upp till tio år efter att anställningen upphörde på begäran ge dig ett intyg över din anställning.

Gå på intervju

Anställningsintervjun är ett bra tillfälle att presentera dig själv och samtidigt ta reda på mera om jobbet. I regel är det arbetsgivaren – eller den instans som har ledigförklarat tjänsten – som kallar till intervju. Intervjun arrangeras ofta av skolans rektor, kommunens utbildningsdirektör eller en kommitté som fått i uppdrag att besätta tjänsten. Förbereder dig noga för intervju.

Tips för anställningsintervjun

- Ta reda på om skolan och jobbet före intervjun.
- Fundera på vad du vill berätta om dig själv och vad du vill veta mer om gällande skolan och jobbet.
- Repetera ditt ansökningsbrev, din CV och platsannonsern före intervjun.

- Fundera på hur dina kunskaper och talanger kan komma till nytta i just jobbet som du söker.

Vanliga intervjufrågor

- Varför är du intresserad av just det här lärarjobbet?
- Varför sökte du jobbet? Framhäv saker som kan komma att vara till nytta för arbetsgivaren; inte vad arbetsgivaren eller arbetet kan göra för dig.
- Vilka av dina egenskaper tror du kan vara till nytta i jobbet? Ge konkreta exempel.
- Vilka är dina starka respektive svaga sidor som lärare och i allmänhet?
- Dina mål i arbetslivet? Hur ska du uppnå dem?
- Varför lämnar du ditt nuvarande jobb?
- Vilka av dina prestationer är du mest stolt över?
- På vilket sätt kan du bidra till att utveckla skolan?

Om intervjuaren ställer frågor om ditt privata liv, är du aldrig tvungen att svara på dem. Om frågan känns för personlig eller irrelevant för anställningen som du söker, kan du förklara det för intervjuaren.

Hur besätts lärartjänster?

Efter intervjuerna presenteras de kandidater som är behöriga för tjänsten för kommunens bildningsnämnd eller

ett motsvarande organ. Intervjuaren rangordnar ofta de sökande och nämnden i fråga utser en av de sökande till tjänsten. Ofta väljs dessutom en eller flera reserver, ifall den lärare som kommer i första förslagsrum väljer att inte ta emot tjänsten.

Koll på paragrafer

För att besätta en ordinarie tjänst, ska den valda läraren uppfylla de behörighetskrav som uppställs i behörighetsförordningen. Dessutom ställer också jämställdhetslagen krav på utnämningen. Enligt jämställdhetslagen och lagen om likabehandling är det förbjudet att i tjänsteutnämningar diskriminera en mera kvalificerad sökande och istället välja en person av det andra könet som är mindre meriterad. Om så här sker, måste myndigheten kunna påvisa att valet var befogat utgående från uppgifternas natur eller att valet inte avgjordes av den sökandes kön, utan av någon annan godtagbar faktor. Det är alltså myndigheten som måste kunna påvisa att man inte har brutit mot jämställdhetslagen.

Intyg och utdrag

Då du har fått veta att valet har fallit på dig, måste du inom 30 dagar leverera ett läkarintyg till din nya arbetsgivare. Ofta erbjuder arbetsgivaren den läkargranskning som krävs för

hälsointyget. Om det är din första anställning hos denna arbetsgivare, ska dessutom arbetsgivaren kräva att du uppvisar ett straffregisterutdrag. Det här utdraget får du på begäran från Rättsregistercentralen.

Innan du tackar ja

Har du sökt flera lärarjobb samtidigt? Om du blir erbjuden ett lärarjobb, men gärna väntar på utslag från en annan skola innan du ger besked, kan du fråga arbetsgivaren om det är möjligt att dröja med ditt svar en kortare tid. Innan du tackar ja kan du ta reda på:

- Din arbetsbild. Vilka kommer dina undervisningsgrupper att vara och vilka övriga ansvarsområden kommer du att ha?
- Arbetsmiljön. Tror du att du kommer att trivas i skolan och i kollegiet?
- Geografien. Blir du tvungen att flytta och har du en bostad i så fall? Ta reda på om din nya arbetsgivare kan erbjuda dig en förmånlig bostad.

Orättvist?

Missnöjd över att valet inte föll på dig? Lagen ger arbetsgivaren rätt fria händer då tjänster besätts. Det här betyder att arbetsgivaren oftast själv kan avgöra – till och med på ganska subjektiva grunder – vilken av de sökande som är

mest lämplig. Det här betyder att du noga ska överväga om du har orsak att besvära dig över ett beslut. Du kan inleda en besvärsprocess främst om utnämningen strider mot jämställdhetslagen eller mot tjänstens behörighetskrav. Om du misstänker att arbetsgivaren har gjort sig skyldig till ett diskriminerande förfarande, kan du vända dig till lärarnas förtroendeman på orten eller till FSL:s kansli. Av förtroendemannen får du närmare information om besvärsprocessen och huruvida det överhuvudtaget är möjligt att besvära sig över utnämningen. Kom ihåg att du måste vara snabb i vändningarna; en rättelseyrkan ska göras senast 14 dagar efter att du har fått kännedom om beslutet.

KOM IGÅNG PÅ JOBBET

Fjärilar i magen?

Har du fjärilar i magen vid terminsstarten? Efter att du har avlagt dina lärarstudier är du väl rustad för din första arbetsdag. Du har en gedigen teoretisk grund och du har också tillbringat tid bland elever och andra lärare. Som nyutbildad lärare kan du känna dig trygg i din lärarroll och din identitet som pedagog. Däremot kan det vara bra att satsa litet extra energi på att komma tillrätta i ditt nya kollegium.

Den dolda läroplanen

På alla arbetsplatser finns det beteendemönster och oskrivna regler som utomstående personer sällan känner till. I en del skolor talar man helt enkelt om "den dolda läroplanen", dvs ett mönster som det alltid tar litet tid att komma underfund med. En sådan inkörningsperiod finns i de flesta nyutbildade lärares vardag. I regel krävs det bara en kort tid innan du har hittat din plats i skolan och lärarrummet.

En flygande start

I de flesta kollegier planerar man nästa läsår redan under våren. För att du snabbare skall komma till rätta på din nya arbetsplats, kan det vara bra att kolla om du får delta i planeringen av läsåret redan innan du börjar jobba. Ofta planeras läsåret i april och om du redan då har valts till tjänsten är det här en bra möjlighet att komma in i arbetet. Vissa skolor bjuder också de nya lärarna med på kollegieresor eller samkväm redan innan läsåret börjar. Det här är tillfällen som du ska ta vara på.

Bra med mentor

En del skolor satsar på att hjälpa skolans nya lärare att komma igång med jobbet och att komma till rätta på arbetsplatsen. Om du börjar jobba på en litet större

skola, kanske det till exempel finns en äldre lärare som stöder dig under ditt första arbetsår. Som ny lärare i ett stort kollegium kan det vara bra att ha en speciell kontaktperson eller mentor att vända sig till ibland. Du kan också själv vidtala en kollega eller diskutera saken med skolans rektor.

Våga fråga

För många unga lärare blir tid en bristvara. Möten, utvecklingssamtal och framför allt förberedelser och efterarbete är ofta mera tidskrävande i början av karriären. Det kan vara bra att minnas att du säkert har många erfarna kolleger som kanske vill dela med sig av sina råd, metoder eller sitt material. Det kommer säkert ett läge, då det blir din tur att ge en handräckning.

Nätverka

Om det i skolan eller kommunen finns många nya lärare, kanske ni kan skapa ett nätverk för att stöda varandra under de första åren av er karriär. Det här kan dessutom vara ett bra sätt att utbyta erfarenheter, undervisningsmetoder och kanske också att spara litet tid i arbetet.

Läs mera om ansvar

Känner du dig osäker på var du egentligen skall dra grän-

serna för både dina egna och dina elevers handlingar? Under de senaste åren har domstolar avgjort några fall som har rört lärares ansvar och skyldigheter. Samtidigt som de här fallen kan kännas skakande, skapar de ofta klarhet i gällande lagar och regler. I FSL:s broschyr *Vilken lag? Vilken rätt?* finns goda råd för knepiga situationer.

Dra andan före sommaren

Sprudlar du av idéer och pedagogiska initiativ? Då du inleder din lärarkarriär är det bra att känna till att de första åren under lärarkarriären kan vara ganska arbetsdryga. Eftersom det är naturligt att det tar tid innan du får rutin, är det bra att ge sig själv ett par år för att komma igång och hitta sin plats. Att ofta byta skola under de första åren kan vara tungt och förlänga inkörningsperioden. Kom ihåg att också unga lärare regelbundet måste stanna upp och dra andan.

Hjälp och stöd

Ibland kan man som lärare ha svårt att komma överens med både elever och kolleger. Om du råkar i en situation som känns svår att lösa på egen hand, kan du alltid vända dig till skolans rektor, skolpsykologen eller klassens föreståndare. Tillsammans med mera erfarna kolleger går det ofta att få rätsida på många knepiga situationer.

LÄRARES TID OCH PENGAR

Tjänsteman eller arbetstagare

Om du jobbar som lärare i Finland, finns din arbetsplats sannolikt inom den offentliga sektorn. Endast ett fåtal lärare jobbar vid privata läroinrättningar. Att arbeta som lärare inom den offentliga sektorn innebär att du är tjänsteinnehavare, alltså fungerar i ett tjänsteförhållande till din arbetsgivare. Tjänsteförhållandet avgör vilka lagar och avtal som bestämmer dina rättigheter och skyldigheter gentemot arbetsgivaren. De lärare som arbetar vid en privat skola eller ett universitet fungerar däremot i allmänhet i ett arbetsavtalsförhållande till sin arbetsgivare. Arbetsavtalsförhållandet innebär att det i första hand är arbetsavtalslagen som reglerar anställningen.

Tillsvidare?

Lärartjänster besätts oftast tillsvidare. Det här betyder att de flesta lärare har så kallade "fasta" tjänster. Det gäller också timplärare och lärare som jobbar i ett arbetsavtalsförhållande. Om din utnämning är ikraft tillsvidare, varar anställningen tills antingen din arbetsgivare eller du själv säger upp den.

... eller till juni?

Trots att utgångspunkten är att lärare endast undantagsvis anställs på bestämd tid, är det inte ovanligt att lärare anställs för bara en eller två terminer. Om ditt anställningsförhållande är tidsbestämt, är det ikraft till och med ett angivet datum eller för en bestämd uppgift. Speciellt i slutskedet av studierna kan det vara bra att komma ihåg att det är endast lärare som uppfyller tjänstens behörighetskrav som kan få en tjänsteutnämning som är ikraft tillsvidare (läs om behörigheter på www.fsl.fi). Lagstiftningen – både gällande arbetsavtals- och tjänsteförhållanden – är mycket klar gällande tidsbundna anställningar. Huvudregeln är att tidsbestämda anställningsförhållanden ska utgöra i lagen stadgade undantag. Om du till exempel sköter ett vikariat eller inte är behörig för tjänsten är nyttjandet av en tidsbunden anställning berättigat. Om du misstänker att din arbetsgivare har utnämnt dig på bestämd tid utan giltig orsak, kan du kontakta lärarnas förtroendemän.

Huvudsyssla eller bisyssla

Som timlärare kan du anställas antingen i huvudsyssla eller i bisyssla. Gränsen för lärare i huvudsyssla är minst 16 undervisningstimmar per vecka. Eftersom anställningsvillkoren är betydligt bättre för lärare i huvudsyssla jämfört med lärare i bisyssla, rekommenderar FSL att man strävar efter att anställa lärare i huvudsyssla framom i bisyssla alltid då det är möjligt.

Är du en moderskapsvikarie?

Eftersom familjelediga lärare i regel har rätt att träda i tjänst till sommaren, anställs tyvärr många moderskapsvikarier endast för terminerna (augusti-maj). I den här situationen tillåter lagen att arbetsgivaren anställer dig på bestämd tid, men samtidigt känns det kanske orättvist att arbeta hela läsåret och inte ha rätt till lönen för sommarmånaderna. Semesterdagsersättningen, som i regel är två dagslöner per arbetad månad, har du dock i allmänhet rätt till. Lärarfacket arbetar för att moderskapsvikariernas ställning ska bli bättre. Med tanke på ditt arbetslöshetskydd är det extra viktigt att du som är anställd bara till början av juni ansluter dig till FSL så fort som möjligt efter att du har anställts. Vänd dig till förtroendemannen eller lärarföreningen om du har frågor.

Inget arbetsavtal?

Undertecknade du inte något arbetsavtal? Eftersom du antagligen har ett tjänsteförhållande, räcker det att du antingen skriftligen eller muntligen accepterar utnämningen. Det är endast de lärare som är anställda i ett arbetsavtalsförhållande (oftast inom den privata sektorn eller vid universitet) som undertecknar ett arbetsavtal med sin arbetsgivare. Istället för att reglera anställningen i avtal mellan varje enskild lärare och arbetsgivaren, har man specificerat lärarnas anställningsvillkor i lagar och tjänstekollektivavtal. I kollektivavtalen, som facket regelbundet ingår med arbetsgivarnas organisationer, fastställs bland annat lärarnas löner och undervisningsskyldighet. Om du jobbar vid en privat skola fungerar du i arbetsavtalsförhållande till arbetsgivaren. Dina anställningsvillkor regleras dels i arbetsavtalslagen och gällande kollektivavtal och dels i ditt arbetsavtalet.

Lön för mödan?

Har du sett en lärares lönespecifikation? I så fall vet du att det krävs en hel del kunskap för att räkna ut hur mycket pengar lärarjobbet egentligen inbringar. En lärares lön består av:

... en uppgiftsrelaterad lön

- en grundlön samt

- ett påslag baserat på uppgifternas svårighetsgrad
- ... ett individuellt tillägg**
- en årsbunden del
  - ett individuellt tillägg enligt arbetsprestation
- ... och eventuellt också**
- övertimarvode.

Ingångslön

Lärares ingångslön är i allmänhet fastställd i kollektivavtal. Det här innebär att en miniminivå för din ingångslön är fastslagen, men arbetsgivaren kan betala dig en högre lön än vad som anges i kollektivavtalet. Du kan alltså förhandla om en högre lön som motsvarar arbetets svårighetsgrad redan då du anställs. Också genom att åta dig övertimmar och olika uppdrag kan du nå en högre lönenivå än ingångslönen ger dig.

Har din pro gradu-avhandling blivit hängande? Om du jobbar som obehörig lärare, är din lön betydligt lägre än den skulle vara om du var behörig för tjänsten.

Dyrortstillägg

Som lärare har du ungefär samma lön oberoende av var i landet du jobbar. Den största skillnaden mellan olika regioner utgörs av vårt system med dyrortstillägg. Våra

kommuner är indelade i två dyrortsklasser enligt ett indexsystem. I dyrortsklass I är lönerna en aning högre än i dyrortsklass II.

Det kommer mera

Då du blir mer erfaren i ditt arbete och samlar flera tjänsteår, stiger också din lön. De kommunalt anställda lärarnas lönesystem omfattar årsbundna tillägg. Tilläggen beräknas utgående från din grundlön och eventuella tidigare tillägg. Ibland måste du skriftligen ansöka om de här tilläggen. Kontrollera med förtroendemannen vad som krävs.

USK och arbetstid

I kollektivavtalen fastställs lärarnas undervisningsskyldighet, alltså det antal timmar som du ska undervisa för att vara berättigad till din grundlön. I enlighet med avtalen varierar undervisningsskyldigheten mellan olika lärarkategorier. (se www.fsl.fi) Utöver grundlönen kan du få ett påslag som en värdering av arbetsuppgifternas svårighetsgrad bestämmer. Det här påslaget förutsätter vanligtvis extra uppdrag, specialuppgifter eller försvårande omständigheter i ditt arbete. Härtill kommer det individuella tillägget som förutom de årsbundna tilläggen omfattar också en uppskattning av dina egna kvalifikationer och ditt sätt att utföra dina arbetsuppgifter. Den sistnämnda lönedelen

är tillsvidare anspåkslös, men får antagligen i kommande avtalsrörelser en mera framträdande roll.

Övertimmar

Om du åtar dig övertimmar, dvs. undervisar mer än vad din undervisningsskyldighet ålägger dig, kommer din lön dessutom att utökas med övertimsarvode.

En summa, tack

Det är många olika faktorer som inverkar på hur stor din lön sist och slutligen blir. Som ny lärare kan det vara bra att be om hjälp med att reda ut begreppen på din lönespecifikation. Också för erfarna lärare kan det vara svårt att förstå hur kommunens löneräknare egentligen kom fram till summan som betalades in på kontot. Du kan vända dig till kommunens löneräknare eller lärarnas förtroendeman på din ort. Läs också mera om lärarnas lönesättning på FSL:s webbplats.

Korta dagar?

Trots att lärarlönen bestäms utgående från undervisningsskyldighet och antal övertimmar, berättar inte undervisningstimmarna särskilt mycket om arbetstiden och arbetsbilden. När du diskuterar ditt jobb med utomstående, kan det vara bra att påminna om att till din arbetsbild hör förutom själva undervisningen också bland annat

- förberedelser inför lektionerna och uppföljning
- sammanställning av undervisningsmaterial
- kontakter till elevernas hem
- elevbedömning
- planering och utvecklingsarbete

Arbetstid och ledig tid

Som nyutbildad och ambitiös lärare kan det vara svårt att sätta gränser för när arbetsdagen egentligen ska ta slut. Om du hör till de lärare som egentligen inte hinner avsluta arbetsdagen innan nästa börjar, kan det vara bra att tänka på att ett arbetsår borde innehålla ungefär 1600 arbetstimmar. Det här betyder att arbetsdagen har ett slut.

Semester eller sommarlov?

Som lärare har du inte samma rätt till semester som andra tjänstemän och arbetstagare. Däremot har du rätt att vara ledig från undervisningen under skolornas höst-, jul-, sport- och sommarlov. Det här innebär att lärarna inom den grundläggande utbildningen har ungefär 190 arbetsdagar under ett läsår. Du har alltså rätt till ledig tid, men ledigheten är bunden till skolloven och du har inte möjlighet att själv bestämma när du tar ut den.

Kalkylerad semester?

Lärarnas kalkylerade semester är ett teoretiskt begrepp som används för att beräkna bland annat din semesterpenning. Den kalkylerade semestern inleds alltid den 16 juni. Längden på den kalkylerade semestern beror på hur många tjänsteår du har.

Om du blir sjuk

Om du insjuknar under skolarbetet, har du rätt till avlönad sjukledighet. Antalet dagar som berättigar till full eller reducerad lön varierar beroende på ditt anställningsförhållande. Om du är tvungen att vara sjukledig under en längre tid, har du rätt att få sjukdagpenning från Folkpensionsanstalten. Du måste alltid uppvisa ett läkarintyg då du är sjukledig. Det här är en förutsättning för att sjukdagpenningen skall utbetalas.

Sjuk under sommaren?

Om du blir sjuk under sommarlovet, har du under vissa förutsättningar rätt att få både din vanliga lön och sjukdagpenning. Det här gäller om du insjuknar under den kalkylerade semestern, som alltid börjar den 16 juni. Den kalkylerade semesterns längd varierar beroende på hur länge du har varit anställd. *Nämn alltid i din ansökan om sjukdagpenning att du jobbar som lärare.* De lärare som har

helhetsarbetstid har inte den här möjligheten, men de kan däremot skjuta fram sin semester.

När du ska sluta jobba

Om ditt anställningsförhållande gäller tillsvidare, upphör det då du själv eller din arbetsgivare säger upp det. Om du själv säger upp dig behöver du inte uppge någon orsak till ditt beslut. För att arbetsgivaren ska ha rätt att säga upp dig krävs däremot att du själv har handlat på ett så pass olämpligt sätt att uppsägningen är berättigad eller att arbetsgivarens ekonomiska läge motiverar uppsägningen. Om du hotas av en uppsägning, ska du genast kontakta förtroendemannen. Förtroendemannen på orten kan ge dig handledning och föra din talan vid möten med arbetsgivaren.

Säg upp dig i tid

En uppsägning träder inte ikraft genast. Uppsägningstiden beror på om det är du själv eller din arbetsgivare som initierat den, hur länge du har varit anställd och vilken typ av anställningsförhållande du fungerar i. Vid behov kan du be din förtroendemann kolla hur lång din uppsägningstid är.

Sällan grund för hävning

I sällsynta fall kan ett anställningsförhållande också hävas. Hävning innebär att anställningsförhållandet upphör med

omedelbar verkan. Därmed upphör också arbetsgivarens skyldighet att betala lön. Hävning är en sträng åtgärd som kräver att den anställda har gjort sig skyldig till ett allvarligt tjänstefel eller allvarligt försummat sina skyldigheter.

Jobb på bestämd tid

Om du är anställd för en bestämd tid, upphör ditt anställningsförhållande då antingen anställningstiden har löpt ut eller då du har utfört den uppgift som anställningen berör. I det här fallet behöver varken du eller din arbetsgivare vidta några åtgärder för att anställningsförhållandet ska upphöra. Om du fungerar i ett tjänsteförhållande och har utnämnts på bestämd tid, kan du säga upp dig eller bli uppsagd under tiden för ditt förordnande. Den här möjligheten ges dock inte, om du har ett tidsbundet arbetsavtalsförhållande och arbetar vid en privat skola. Det är alltså inte möjligt att säga upp ett arbetsavtal under avtalsperioden, om den här möjligheten inte uttryckligen ges i arbetsavtalet.

Om du blir arbetslös

Som medlem i FSL är du samtidigt också medlem i Lärarnas arbetslöshetskassa. Om du blir arbetslös ska du ansöka om inkomstrelaterad dagpenning från Lärarnas arbetslöshetskassa, istället för den betydligt lägre dagpenningen som FPA betalar. A-kassans medlemsavgift ingår i

medlemsavgiften som du betalar till FSL. Med tanke på ditt arbetslöshetsskydd är det viktigt att du själv kommer ihåg att betala dina FSL-medlemsavgifter också då du är tjänstledig eller arbetslös.

Först 34 veckor på jobb

A-kassan måste enligt lagen uppställa vissa krav på utbetalningen av den inkomstrelaterade arbetslöshetspenningen. De här kraven, det så kallade arbetsvillkoret, är

- att du har varit medlem i A-kassan minst 34 veckor OCH
- att du under dessa veckor haft minst åtta veckotimmar undervisning enligt vissa periodiseringsregler.

Hela lönen?

A-kassans inkomstrelaterade arbetslöshetsdagpenning består dels av en grunddagpenning och dels av en del som beräknas utgående från din lön. På webbplatsen www.tyj.fi finns en kalkylator som du kan använda för att beräkna hur stor din arbetslöshetsdagpenning skulle vara.

Läs mera på

www.fsl.fi - FSL

www.opetk.fi - Lärarnas arbetslöshetskassa

www.tyj.fi - Arbetslöshetskassornas samorganisation

LÄRARE
TÄNKER
framåt

FINLANDS SVENSKA LÄRARFÖRBUND FSL

Järnvägsmannagatan 6
00520 Helsingfors
Tfn 020 748 94 00 (växel)
fornamn.efternamn@fsl.fi
www.fsl.fi